

Ypelaar 1950-1969(1974)

Nieuwsbrief 13 – december 2019

1959 - 1969 - 2019

Beste oud-leerlingen en andere geïnteresseerden in het project Geschiedschrijving Ypelaar.

Dit jaar 2019 is het precies 60 jaar geleden, namelijk in 1959, dat de nieuwbouw van het klein-seminarie Ypelaar in gebruik werd genomen en door bisschop Baeten werd ingezegend. Het seminarie groeide, er kwamen steeds meer aanmeldingen.

Dit jaar 2019 is het precies 50 jaar geleden, namelijk in 1969, dat de gebouwen van het klein-seminarie werden verkocht aan de Sociale Academie Markendaal. Dat was de afsluiting van een periode van terugval en leegloop.

Volgend jaar 2020 is het precies 60 jaar geleden, namelijk in 1960, dat het Europa Seminarie in Maastricht begon. "Priester-rijke" gebieden in Europa gingen seminaristen uitzenden naar "priester-arme" gebieden.

Volgend jaar 2020 is het precies 50 jaar geleden, namelijk in 1970, dat het Europa Seminarie werd opgeheven. Er waren geen aanmeldingen meer.

In beide gevallen, een periode van precies tien jaar.

Ons project Geschiedschrijving klein-seminarie Ypelaar is begonnen in 2013 met een toevallige ontmoeting van twee oud-leerlingen (ondergetekende en Ad Oomen) die beiden met erkentelijkheid terugdachten aan hun tijd op de Ypelaar, en de uitstekende vorming die ze er gehad hadden, en allebei vonden dat de herinnering levend gehouden moest worden. Een dergelijk project kan het beste worden uitgevoerd door oud-leerlingen, die immers de terminologie, de grammatica en de syntaxis van het internaatsleven in een klein-seminarie ten tijde van het Rijke Roomsche Leven nog kennen, en bovendien die geschiedenis zelf in lijf en leden hebben beleefd. En als onze generatie die geschiedenis moet schrijven, dan zal dit moeten gebeuren voordat het te laat is, dat wil zeggen de laatste oud-leerlingen bij Sint Petrus hebben aangebeld.

Als project geschiedschrijving is ons project op een totaal ongebruikelijke wijze begonnen en verlopen. Normaliter zou ik begonnen zijn met archiefonderzoek, maar informatie bij het bisdom Breda leverde al onmiddellijk een probleem op. Het archief was slechts open voor onderzoek op dinsdagmiddag, hetgeen gezien de afstand Maastricht - Breda serieus archief-onderzoek onmogelijk maakte. Archief-onderzoek werd pas mogelijk enkele jaren daarna, toen het bisdom Breda een archivaris kreeg. Maar toen liep ons project al enkele jaren. Wel zijn wij in die beginperiode samen met Ad Oomen op bezoek geweest bij enkele oud-leerlingen, die ons hun herinneringen aan het leven op de Ypelaar hebben verteld.

De meest efficiënte mogelijkheid om informatie, gegevens, documenten te krijgen, bleek het maken van een website. Dank zij die website is in zes jaar veel documentatie verzameld, in de vorm van persoonlijke getuigenissen, foto's, verhalen, feiten, namen van leraren (inclusief bijnamen) en oud-leerlingen, enz. Dank zij die website kwam ik ook in contact met mijn oud-klasgenoot Jan de Kort. Samen hebben we hard en goed gewerkt, en vele dagen doorgebracht bij het archief van het bisdom Breda.

Nu kwam de vraag naar een mogelijke publicatie van de reeds bijeengebrachte documentatie. Ondertussen was voldoende copij voorhanden voor een boek van 812 bladzijden. Daar zal geen uitgever voor te vinden zijn. Bovendien kwam per 25 mei 2018 de inwerkingtreding van de nieuwe privacy-bepalingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). In een publicatie mogen geen namen meer vermeld worden van nog levende personen. Daardoor valt een belangrijk deel van de copij weg, met veel relevante historische informatie. Dat geldt bijvoorbeeld voor klassefoto's, die weliswaar gepubliceerd mogen worden maar zonder namen, en die zonder de namen van de leerlingen geen historische waarde hebben. Maar zelfs met weglating van de privacy-beschermde gegevens en de leerlingenlijsten, zou de uitwerking van alle verzamelde copij nog altijd een boek opleveren van 671 bladzijden. Een uitgave van een dergelijke omvang is niet reëel. Al was het maar vanwege de kosten.

En eigenlijk stelde zich nu pas de vraag naar het genre boek dat wij willen uitbrengen en naar de mogelijke lezerskring. Beogen wij met ons project pure geschiedschrijving? Of documentatie voor een reünie van ondertussen grijsbebaarde oud-leerlingen die jeugdsentiment komen ophalen en anecdotes uit het internaatsleven? Op welke lezers richten wij ons? Op een algemeen lezerspubliek? Of alleen maar op oud-leerlingen? Op specialisten in onderwijsgeschiedenis? Op godsdienstsociologen als Dellepoort?

Wij hadden met Jan de Kort ondertussen contact opgenomen met Zuidelijk Historisch Contact (ZHC) als mogelijke uitgever van het boek. ZHC heeft aangegeven in principe wel een boek over de Ypelaar als klein-seminarie en internaat te willen uitgeven, maar dan een wetenschappelijk boek van ongeveer 250 bladzijden. Hier gaan wij dus voor.

Met andere ondertussen bijeengebrachte copij kunnen straks nog deelstudies worden geschreven, bijvoorbeeld over het gebouw van 1950, een duur en kwalitatief hoogstaand gebouw in de context van de na-oorlogse woningnood en wederopbouw, ofwel de levensgeschiedenis van enkele priesterleraren die hun werk deden in opdracht van de bisschop maar er niet voor gekozen hadden, ofwel het studieniveau dat nog hoger lag dan het toenmalige pre-mammoetwet gymnasium.

Ondertussen heeft zich bij mij een nieuw project aangediend, dat overigens in het verlengde ligt van het Ypelaar-project. In verschillende gesprekken en ontmoetingen, de laatste jaren, heb ik tot mijn schrik en verbazing moeten ontdekken dat het Europa Seminarie hier in Maastricht totaal in de vergetelheid is geraakt, zelfs bij de priesters van het dekenaat Maastricht-Meerssen, zelfs bij de leden van het Historisch Genootschap van Limburg (LGOG). Ook dat project voel ik als een persoonlijke verplichting, want zelf was ik van 1964 tot 1965 seminarist op dat seminarie, en mijn keuze indertijd voor Frankrijk heeft de oriëntatie van mijn hele verdere leven bepaald.

Geschiedschrijving van het Europa Seminarie is verder een belangrijk item in de Maastrichtse regionale geschiedenis, want het was het eerste Europees instituut in Maastricht. Maar nog interessanter lijkt mij de godsdienstsociologische paradox in verband met het klein-seminarie Ypelaar. Het Europa Seminarie heeft immers alles te maken met de Ypelaar. Het was immers een initiatief voortgekomen uit het sociologisch onderzoek van priester-docent Jan Dellepoort. Hier ligt een bijzonder boeiende paradox. Enerzijds ontwikkelde de charismatische priester Dellepoort op basis van de cijfers van zijn godsdienstsociologisch onderzoek een initiatief, dat indertijd met veel enthousiasme werd ontvangen, terwijl hij anderzijds, als wetenschapper, aan de hand van diezelfde cijfers had kunnen zien (moeten zien) dat dat initiatief eigenlijk geen zin meer had. Idem was de nieuwbouw van de Ypelaar in 1957-1959 niet nodig, want het beton was nog niet droog of de aanmeldingen begonnen terug te lopen, en dat had men al jaren tevoren kunnen weten. De Ypelaar heeft de nieuwbouw dan ook maar tien jaar overleefd, en het Europa Seminarie heeft uiteindelijk maar tien jaar bestaan.

Régis de la Haye (Ypelaar 1957-1964)
mede namens Ad Oomen (Ypelaar 1950-1956)